

KURUL KARARI

Başvuru Numarası	:	2023/953
Toplantı Tarihi/Sayısı	:	8.2.2024/224
Karar Numarası	:	2024/116
Başvuran	:	S. K.
Başvuran Vekili	:	-
Adres	:	-
Muhatap Kurum/Kişi	:	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı
Muhatap Adres	:	Üniversiteler Mahallesi İhsan Doğramacı Bulvarı No:1 06800 Bilkent / ANKARA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın gireceği sınavda kendisine engelli ek puanının verilmemesi ve engelli ek puanının verileceği durumların nesnel kriterlere bağlanmaması nedeniyle engellilik temelinde ayrımcılık yasasının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. 17/6/2023 – 18/6/2023 tarihlerinde yapılacak olan Yükseköğretim Kurumları Sınavına (YKS) katılacağını, %40 oranında engelli olduğunu, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) sisteminde engelli raporunun kayıtlı olduğunu,

b. ÖSYM'nin gerçekleştirdiği sınavlarda “Engelli Ek Puanı” uygulamasının olduğunu, bu uygulamadan yararlanabilmek için Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) üzerinden başvuru yaptığını ve başvurusunun ÖSYM Engelli Adaylar Daire Başkanlığı tarafından reddedildiğini, ret nedenlerinin nesnel kriterlere dayanmadığını iddia etmiş; gireceği sınavda kendisine engelli ek puanının verilmesi ile ret nedenlerinin nesnel kriterlere bağlanarak YYS Kılavuzu'na eklenmesini talep etmiştir.

3. Muhatap ÖSYM Engelli Adaylar Daire Başkanlığından alınan yazılı görüşte özetle:

a. Engelli adaylara ek puan uygulamasının YYS'de yalnızca bedensel özelliklerinde ağır derecede ve sürekli olarak işlev kaybı veya bozukluğu (bütün düzeltmelere rağmen bedensel, görme veya işitme gücünde tam ya da önemli ölçüde eksiklik) olması nedeniyle eğitim-öğretim hizmetlerinden yeterince yararlanamayan adayların seçme ve yerleştirme işlemlerinde engel türü ve engel derecesi göz önünde bulundurularak yapıldığı,

b. Bedensel özelliklerinde ağır derecede ve sürekli olarak işlev kaybı veya bozukluğu olması

nedeniyle eğitim-öğretim hizmetlerinden yeterince yararlanamayan adayların seçme ve yerleştirme işlemlerinin engel türü ile engel dereceleri, ilgili uzman hekimler tarafından incelenerek adayların engelleri nedeniyle ayrı bir seçme ve yerleştirme işlemine tabi tutulup tutulmayacaklarının belirlendiği,

c. Engelli adaylara ek puan uygulanmasına ilişkin 2023 YKS Başvuru Kılavuzu'nda; “7.11. *ENGELLİ/SAĞLIK SORUNU OLAN ADAYLAR VE SAĞLIK DURUMU/ENGEL BİLGİ FORMUNUN DOLDURULMASI*” başlığı altında “Engelli/sağlık sorunu olan adayların ‘Engelli Salonlarında’ sınava alınabilmeleri için bir üniversite veya devlet hastanesinden alacakları; 1) Engelli Sağlık Kurulu Raporu / Sağlık Kurulu Raporu / Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu (ÇÖZGER) onaylı bir örneğini, 2) Sağlık Durumu / Engel Bilgi Formunu (doldurulmuş olarak), 3) Sağlık/engel durumlarını belirten dilekçelerini, 4) Aday Başvuru Kayıt Bilgilerinin bir fotokopisini başvuru süresi içerisinde ÖSYM’ye ulaştırmaları gerekmektedir. Üniversite veya devlet hastanesinden alınmayan raporlar kabul edilmez. Bedensel özelliklerinde ağır derecede ve sürekli olarak işlev kaybı veya bozukluğu (bütün düzeltmelere rağmen bedensel, görme veya işitme gücünde tam ya da önemli ölçüde eksiklik) olması nedeniyle eğitim-öğretim hizmetlerinden yeterince yararlanamayan adayların seçme ve yerleştirme işlemleri engel türü, engel derecesi, puanları ve tercihleri göz önünde bulundurularak yapılacaktır. Sağlık kurulu raporlarında belirtilen engel türü ve engel dereceleri, ÖSYM tarafından incelenecek, adayların engelleri nedeniyle ayrı bir seçme ve yerleştirme işlemine tabi tutulup tutulmayacakları bu incelemenin sonuçlarına göre belirlenecektir.” şeklinde belirtildiği,

ç. 6/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 45’inci maddesi kapsamında YKS Başvuru Kılavuzu’nun yayımlanması ve uygulanmasının, Yükseköğretim Genel Kurulu’nun 2/3/2023 tarihli toplantısında kabul edildiği,

d. Sınava başvuran adayların kılavuzlarda ve ilgili mevzuatta yer alan düzenlemeleri kabul etmiş sayılacakları,

e. 3/3/2011 tarihli ve 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Hizmetleri Hakkında Kanun’un 7’nci maddesinin beşinci fıkrası uyarınca sınav ile ilgili açıklama ve duyuruların ÖSYM Başkanlığı’nın “<http://www.osym.gov.tr>” adresinde yayımlandığı, internet adresindeki duyuruların adaylara tebliğ hükmünde olduğu belirtilmiştir.

4. Başvurandan alınan yazılı görüşte özetle:

a. Kurumumuza başvurusunun ardından 2023 YKS’de kendisine engelli ek puanının verildiği,

b. Kamu Denetçiliği Kurumuna (KDK) aynı konuda başvuru yaptığı ve KDK’nın ÖSYM Başkanlığı hakkında Tavsiye Kararı verdiği,

c. Sorununun tamamen çözülmediği belirtilmiş; engellilere tanınan ek puan uygulamasının nesnel kriterlere bağlanması talep edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “*Kanun önünde eşitlik*” başlıklı 10'uncu maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım görmeksizin eşittir.”

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “*Tanımlar*” başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; “*Makul düzenleme: Engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, mali imkânlar nispetinde, ölçülü, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri*” ifade etmektedir.

7. 6701 sayılı Kanun'un “*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*” başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali halinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(...)”

8. 6701 sayılı Kanun'un “*Ayrımcılık türleri*” başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.”

9. 6701 sayılı Kanun'un “*Ayrımcılık yasağının kapsamı*” başlıklı 5'inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şöyledir:

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya

yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.

(2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.”

10. 6701 sayılı Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre; “Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrası “Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.” hükmünü haizdir. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre: “İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep ederler. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi halinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hallerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.” Başvuranın dilekçesinden, başvuranın 6701 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu, bu iddia ile ilgili ÖSYM Başkanlığına 7/4/2023 tarihinde başvuru yaptığı ve başvurusunun reddedildiği anlaşılmaktadır. Yapılan inceleme neticesinde başvurunun esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu değerlendirilmiştir.

12. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) “Ayrımcılık yasağı” başlıklı 14’üncü maddesine göre; “Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.” Ülkemizin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme’nin (EHİS) “Tanımlar” başlıklı 2’nci maddesine göre; “Engelliliğe dayalı ayrımcılık siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı” içermektedir.

13. EHİS’in “Eğitim” başlıklı 24’üncü maddesine göre:

“1. Taraf Devletler engellilerin eğitim hakkını tanır. Taraf Devletler, bu hakkın fırsat eşitliği temelinde ve ayrımcılık yapılmaksızın sağlanması için eğitim sisteminin bütünleştirici bir şekilde her seviyede engellileri içine almasını ve ömür boyu öğrenim imkânı sağlar. Bunun için

aşağıdaki hedefler gözetilmelidir:

(a) İnsan potansiyelinin, onur ve değer duygusunun tam gelişimi ve insan haklarına, temel özgürlüklere ve insan çeşitliliğine saygı duyulmasının güçlendirilmesi;

(b) Engellilerin; kişiliklerinin, yeteneklerinin, yaratıcılıklarının, zihinsel ve fiziksel becerilerinin potansiyellerinin en üst derecesinde gelişiminin sağlanması;

(c) Engellilerin özgür bir topluma etkin bir şekilde katılımlarının sağlanması.

(...)

5. Taraf Devletler engellilerin genel yüksekokul eğitimine, mesleki eğitimine, erişkin eğitime ve ömür boyu süren eğitime ayrımcılığa uğramaksızın diğer bireylerle eşit koşullar altında erişimini sağlar.”

14. 7/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (c), (d) ve (j) bentleri ile 6701 sayılı Kanun’un “Tanımlar” başlıklı 2’nci maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (i) bentlerinde: “Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullara tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen bireyi; Engelliliğe dayalı ayrımcılık: Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama ve kısıtlamayı; Makul düzenleme: Engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz veya aşırı yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri” ifade etmektedir.

15. Başvuran, 17/6/2023 – 18/6/2023 tarihlerinde yapılacak olan YKS’ye katılacağını, %40 oranında engelli olduğunu, ÖSYM sisteminde engelli raporunun kayıtlı olduğunu, ÖSYM’nin gerçekleştirdiği sınavlarda “Engelli Ek Puanı” uygulamasının olduğunu, bu uygulamadan yararlanabilmek için CİMER üzerinden başvuru yaptığını ve başvurusunun ÖSYM Engelli Adaylar Daire Başkanlığı tarafından reddedildiğini, ret nedenlerinin nesnel kriterlere dayanmadığını iddia etmiş; gireceği sınavda kendisine engelli ek puanının verilmesi ile ret nedenlerinin nesnel kriterlere bağlanarak YKS Kılavuzu’na eklenmesini talep etmiştir. Başvurandan alınan yazılı görüşte; 20/7/2023 tarihinde YKS sonuçlarının açıklandığı ve başvurana engelli ek puanının verildiği öğrenilmiş, dolayısıyla başvuranın ilk talebinin yerine getirildiği ve talebin konusuz kaldığı anlaşıldığından engelli ek puanının verilmemesine ilişkin iddianın kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

16. Başvuranın engelli ek puanının nesnel koşullara bağlanarak kime nasıl verileceğinin açıkça belirlenmesi ve YKS Kılavuzu’na eklenmesine ilişkin ikinci talebi hakkında ise 6701 sayılı Kanun’da

düzenlenen makul düzenleme kapsamında inceleme yapılmıştır. EHİS'in 2'nci maddesinde makul düzenleme kavramı, engellilerin temel hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz veya aşırı yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve düzenlemeler olarak ifade edilmiştir. Bu kavram çerçevesinde engelli bir birey, devletin ve özel sektörün de aralarında bulunduğu diğer aktörlerin, ihtiyaç duyulan imkânları sağlamak için ağır bir yük oluşturmayacak adımları atmaları yükümlülüğü olduğunu öne sürebilmektedir. Sözleşme, kişiye makul düzenleme sağlanmamasının engelli olmaya dayalı ayrımcılık anlamına geldiğini belirtmektedir (TİHEK, Engellilik Temelinde Ayrımcılık, Ayrımcılık Temelleri Serisi No:4, s. 6). Makul düzenlemenin sağlanması, engelli kişilerin diğerleriyle eşit bir şekilde hizmetlerden faydalanması ve herhangi bir faaliyete katılmasına engel olan durumların ortadan kaldırılması amacıyla örneğin çalışma hayatında, eğitimde, sağlık hizmetlerinde veya ulaşım hizmetlerinde yapılacak uyumlaştırmaları ifade etmektedir. Öte yandan makul düzenlemeye ilişkin diğer ülkelerdeki uygulamalar da göz önünde bulundurulduğunda; yönerge veya talimatnamelerde, test ve değerlendirme için belirlenen usullerde, sınav ve eğitim materyallerinde uygun düzenlemeler ile değişikliklerin yapılması da makul düzenleme kapsamında yer almaktadır (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme Konusunda Parlamenterlere Yönelik El Kitabı, 2021, s. 57-59).

17. Makul düzenleme kapsamında somut olayda başvuranın idareye başvurusu öncesinde içerisinde bulunduğu halin engellilik durumuna uygun olup olmadığının, ilgili idarenin başvuran tarafından bilgilendirilip bilgilendirilmediğinin, başvuranın ihtiyacı olan düzenlemenin idare açısından mali imkânlar nispetinde olup olmadığının ve başvuranın talebinin ölçülülük, gereklilik ve uygunluk kriterlerine uygunluğunun tespit edilmesi gerekmektedir (TİHEK, B. No: 2023/712, K. No: 2023/777, 5/10/2023, para. 47-50).

18. Makul düzenleme yapmama türündeki ayrımcılığın değerlendirilmesi için ilk olarak, makul düzenleme yönünde İdareye yapılan başvuru öncesinde başvuranın içerisinde bulunduğu halin engellilik durumuna uygun olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Başvuranın, Şanlıurfa Mehmet Akif İnan Eğitim ve Araştırma Hastanesinden Erişkinler İçin Engelli Sağlık Kurulu Raporu'nun bulunduğu, Rapor'a göre tek gözde körlük ve diğer gözde görme azlığı nedeniyle %40 oranında engelli olduğu, Rapor tarihinin 27/2/2023 ve geçerlilik süresinin iki yıl olduğu anlaşılmış, önceki Sağlık Kurulu Raporunda %32 olan görme engel oranı ile 2019, 2020, 2021 ve 2022 YKS başvurularında engelli ek puanı için talepte bulunduğu, bu taleplerinin reddedildiği, başvuranın her iki raporunun da ÖSYM sisteminde kayıtlı olduğu ve 2019 yılından 2023 yılına kadar hazırlanan tüm YKS kılavuzlarında ek puan uygulamasıyla ilgili aynı düzenlemenin yer aldığı tespit edilmiştir. Görme engeli olan başvuranın engelli ek puanı için 2019 yılından itibaren yaptığı başvuruların Muhatap Kurum tarafından reddedildiği anlaşılmış ve ret nedeninin gerekçesi olan YKS Kılavuzu incelenmiştir.

19. Somut olay kapsamında incelenen belgelerden; YKS duyurusunun 8/3/2023 tarihinde yapıldığı, aynı gün 2023 YKS Kılavuzu ile birlikte "Görme Engelli Adaylar İçin Hazırlanmış 2023-YKS Kılavuzu"nun da yayımlandığı tespit edilmiştir. 2023 YKS Kılavuzu'nun "7.11. Engelli/Sağlık Sorunu

Olan Adaylar ve Sağlık Durumu/Engel Bilgi Formunun Doldurulması” başlıklı bölümünde; “*Bedensel özelliklerinde ağır derecede ve sürekli olarak işlev kaybı veya bozukluğu (bütün düzeltmelere rağmen bedensel, görme veya işitme gücünde tam ya da önemli ölçüde eksiklik) olması nedeniyle eğitim-öğretim hizmetlerinden yeterince yararlanamayan adayların seçme ve yerleştirme işlemleri engel türü, engel derecesi, puanları ve tercihleri göz önünde bulundurularak yapılacaktır. Sağlık kurulu raporlarında belirtilen engel türü ve engel dereceleri, ÖSYM tarafından incelenecek, adayların engelleri nedeniyle ayrı bir seçme ve yerleştirme işlemine tabi tutulup tutulmayacakları bu incelemelerin sonuçlarına göre belirlenecektir.*” şeklinde ve “Görme Engeli Olan Adaylar” başlıklı bölümünde; “*Soruları kendisi okuyabilecek durumda olan (sınavda okuyucu yardımı talep etmeyen) ancak Engelli Sağlık Kurulu Raporlarında Görme Sistemi, Göz Hastalıkları, Görme Bozukluğu vb. oranı %25 ve üzerinde olan az gören adaylar ile Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporunda (ÇÖZGER) özel gereksinim düzeyi ‘Özel gereksinimi vardır (ÖGV)’/Özel Gereksinim Kodu ‘1’ ve üzeri olan adaylara ek süre verilir. Bu durumdaki adaylar hariç, soru kitapçığını kendisi okuyabilecek durumda olan (sınavda okuyucu yardımı talep etmeyen) görme engelli adaylara sınavda ek süre verilmez.*” şeklinde düzenleme yapıldığı anlaşılmıştır.

20. ÖSYM’nin 14/3/2023 tarihinde 2023 YKS’ye ilişkin “Sıkça Sorulan Sorular” ile cevaplarını kendi sitesi üzerinden yayımladığı, yayımlanan sorular içerisinde engelli ek puanının nasıl ve kimlere verileceği ile değerlendirmenin nasıl yapılacağına ilişkin herhangi bir sorunun bulunmadığı anlaşılmıştır. Tüm bu incelemeler neticesinde; ÖSYM Engelli Adaylar Daire Başkanlığının başvuranın talebinin reddedilmesinin gerekçesini oluşturan 2023 YKS Kılavuzu’nda yer alan “7.11. Engelli/Sağlık Sorunu Olan Adaylar ve Sağlık Durumu/Engel Bilgi Formunun Doldurulması” başlıklı bölümde engelli ek puanının kimlere nasıl verileceğine ilişkin açık bir bilginin yer almadığı, farklı engel türlerinde nasıl bir inceleme yapılacağı ile engelli kişilerin nasıl bir değerlendirmeye tabi tutulacağına objektif bir şekilde belirtilmediği ve aynı maddelerin “Görme Engelli Adaylar İçin Hazırlanmış 2023-YKS Kılavuzu”nda da aynı şekilde yer aldığı anlaşıldığından Muhatap Kurumun başvuranın talebini soyut gerekçelerle reddettiği ve başvuranın engeli nedeniyle dezavantajlı konuma düştüğü tespit edilmiştir. Ayrıca Muhatap Kurumun Engelli Sağlık Kurulu Raporlarında Görme Sistemi, Göz Hastalıkları, Görme Bozukluğu vb. oranı %25 ve üzerinde olan az gören adaylar için ek süre uygulamasının bulunduğu ve bu uygulamanın engelli ek puanı uygulamasına göre daha nesnel kriterlere bağlandığı anlaşılmıştır. Konuya ilişkin Danıştay 8. Dairesinin 2020/3361 esas ve 2020/5377 sayılı Kararı ile; 2020/1 Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı (ALES) Kılavuzu’nda, 2023 YKS Kılavuzu ile aynı şekilde düzenlenen engellilere ek süre verilmesi ile ilgili “sınava katılacak olan engelli/sağlık sorunu bulunan adayların dezavantajlı bir grup olarak ele alınıp sınavda yaşayabilecekleri zorlukların önüne geçmek adına kılavuzda ayrıntılı ve makul düzenlemelerin yapıldığı” belirtilmiştir. Açıklanan nedenlerle; engelli ek puanı verilmesinin de ek süre uygulamasında olduğu gibi farklı engeli olan bireyler için farklı nesnel kriterlere bağlanması gerektiği değerlendirilmiştir.

21. Makul düzenleme kapsamında ikinci olarak, Muhatap Kurumun bilgilendirilmiş olması gerekliliğinin karşılanıp karşılanmadığı incelenmelidir. Başvuranın ikinci talebi olan engelli ek puanının

verilmesine ilişkin kriterlerin nesnel olması ile kendisine ek puan verilmesine ilişkin 7/4/2023 tarihinde CİMER üzerinden ÖSYM'ye başvuruda bulunduğu, ÖSYM'nin "...yapılan sınavlarda engelli adaylara ek puan verilmesi sadece Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) sisteminde sağlık sorunu olan adaylarla sağlık sorunu olmayan adaylar arasında ve engel durumları farklılığı nedeniyle engelli adayların kendi aralarında dahi oluşabilecek dezavantajı önlemek amacıyla, bedensel özelliklerinde ağır derecede ve sürekli olarak işlev kaybı veya bozukluğu (bütün düzeltmelere rağmen bedensel, görme veya işitme gücünde tam ya da önemli ölçüde eksiklik) olması nedeniyle eğitim-öğretim hizmetlerinden yeterince yararlanamayan adayların seçme ve yerleştirme işlemleri, engel türü, engel derecesi, puanları ve tercihleri göz önünde bulundurularak ek puan uygulaması yapılmaktadır." demek suretiyle başvuran hakkında herhangi bir değerlendirme yapılmaksızın başvuruyu reddettiği, başvuranın aynı gün "başvuruma verdiğiniz yanıtın belirsizliği" konulu yazısıyla %40 oranında engelli olduğunu belirterek engelli ek puanı verilen kişilerin hangi özellikteki kişiler olduğunun nesnel bir biçimde açıklanmasını istediği, kendisine engelli ek puanının verilip verilmeyeceğine dair bilgi ile ek puan verilmeyecekse neden verilmeyeceğinin açıklanmasını talep ettiği anlaşılmıştır. ÖSYM Engelli Adaylar Daire Başkanlığının 10/4/2023 tarihli cevabında; "Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Kılavuzu gereği; bedensel özelliklerinde ağır derecede ve sürekli olarak işlev kaybı veya bozukluğu (bütün düzeltmelere rağmen bedensel, görme veya işitme gücünde tam ya da önemli ölçüde eksiklik) olması nedeniyle eğitim-öğretim hizmetlerinden yeterince yararlanamayan adayların seçme ve yerleştirme işlemleri engel türü, engel derecesi, puanları ve tercihleri göz önünde bulundurularak yapılacaktır. Sağlık kurulu raporlarında belirtilen engel dereceleri, ÖSYM tarafından incelenmekte, adayların engelleri nedeniyle ayrı bir seçme ve yerleştirme işlemine tabi tutulup tutulmayacakları bu incelemelerin sonuçlarına göre belirlenmektedir. Değerlendirme işleminde engel türü ve derecesi dikkate alınarak işlem yapılan adayların Sınav Sonuç Belgesi de buna uygun olarak düzenlenmektedir." şeklinde cevap verilerek başvuran hakkında yine herhangi bir değerlendirme yapılmaksızın başvurunun reddedildiği ve başvurana herhangi somut bir bilginin de verilmediği anlaşılmış, başvuranın talebi ile ilgili Muhatap Kurumu bilgilendirdiği tespit edilmiştir.

22. Makul düzenleme kapsamında üçüncü olarak, somut olayda başvuranın ihtiyacı olan makul düzenlemenin yerine getirilmesinin İdare açısından mali imkânlar nispetinde olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Bu yönüyle makul bir düzenleme talebinin, düzenleme yapan taraf üzerinde aşırı ve gereksiz bir yük oluşturmaması gerekir (Engelli Hakları Komitesi, Ayrımcılık Yapmama ve Eşitlik Hakkında Genel Yorum No:6 (2018) para. 25/b). Bu kapsamda başvuranın talebi; engelli ek puanının nesnel koşullara bağlanarak kime nasıl verileceğinin açıkça belirlenmesi ve YKS Kılavuzu'na eklenmesine ilişkindir. "Mali imkânlar nispetinde" ifadesi, başvuranın talebinin İdare üzerinde ekonomik anlamda ağır bir yük oluşturmaması bakımından dikkate alınması gereken bir göstergedir. Başvuranın talebinin ise Kılavuz'da yer alan maddelerin nesnel koşullara bağlanması şeklinde olduğu ve açıkça İdareye mali yük yükleyecek bir talep olmadığı, bu nedenle de İdare açısından mali imkânlar nispetinde olduğu değerlendirilmiştir.

23. Makul düzenleme kapsamında son olarak ölçülülük, gereklilik ve uygunluk kriterlerine de yer verilmiştir. Somut olayda başvuranın makul düzenleme talebinin ölçülülük, gereklilik ve uygunluk kriterlerini karşılayıp karşılamadığının tespiti amacıyla başvuranın talebi reddedilirken İdare tarafından ileri sürülen gerekçelerin incelenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, ÖSYM'nin "...yapılan sınavlarda engelli adaylara ek puan verilmesi sadece Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) sisteminde sağlık sorunu olan adaylarla sağlık sorunu olmayan adaylar arasında ve engel durumları farklılığı nedeniyle engelli adayların kendi aralarında dahi oluşabilecek dezavantajı önlemek amacıyla, bedensel özelliklerinde ağır derecede ve sürekli olarak işlev kaybı veya bozukluğu (bütün düzeltmelere rağmen bedensel, görme veya işitme gücünde tam ya da önemli ölçüde eksiklik) olması nedeniyle eğitim-öğretim hizmetlerinden yeterince yararlanamayan adayların seçme ve yerleştirme işlemleri, engel türü, engel derecesi, puanları ve tercihleri göz önünde bulundurularak ek puan uygulaması yapılmaktadır." ifadeleriyle YKS Kılavuzu'nda yer alan maddeyi tekrar ederek başvuranın talebini reddettiği anlaşılmış, YKS Kılavuzu'nda yer alan maddenin soyut nitelikte olduğu, engelli ek puanının kimlere nasıl verileceğinin ayrıntılı ve açık bir şekilde açıklanmadığı ve başvuranın talebinin reddedilme nedeninin de somut olarak belirtilmediği, başvuranın aynı gün tekrar talepte bulunması üzerine Muhatap Kurumun 10/4/2023 tarihli cevabında yine Kılavuz'da yer alan maddeyi tekrarladığı ve 2019 yılından itibaren engelli ek puanı için başvuruda bulunan başvurana Kurumumuza başvurusunun ardından engelli ek puanının verildiği ancak engelli ek puanı için aranan kriterlerin nesnel koşullara bağlanarak kimlere nasıl verileceğinin Kılavuzda açıkça belirtilmediği ve 20/7/2023 tarihinde yayımlanan 2023 YKS Sonuçları Belgesi'nde de "sınavın değerlendirmesinin engel türü ve derecesi dikkate alınarak yapıldığı ve engelli ek puanının YKS puanlarına yansıtıldığı" belirtilmesine rağmen başvurana ne kadar puanın verildiği ve bu puanın başvuranın sıralamasını ne şekilde etkilediğinin belirtilmediği anlaşılmıştır. Ayrıca YKS Kılavuzu'nda her ne kadar sağlık kurulu raporlarında belirtilen engel türü ve derecelerinin inceleneceği belirtilmiş olsa da bu incelemenin hangi usul ve esaslara göre yapılacağına da belirtilmediği ve bu bilgilerin 2023 YKS Sonuçları Belgesi'nde de yer almadığı anlaşılmıştır.

24. Başvuranın aynı konu hakkında 12/4/2023 tarihinde Kamu Denetçiliği Kurumuna (KDK) başvuruda bulunduğu, başvurusuna istinaden verilen tavsiye kararında; bireylerin temel hak ve hürriyetlerinin düzenlendiği Anayasa'da sosyal hukuk devleti, adalet ve eşitlik başta olmak üzere farklı ilkeler doğrultusunda engellilerin de içinde bulunduğu toplumun dezavantajlı gruplarına yönelik özel koruyucu hükümlere yer verildiği, bu bakımdan özellikle sosyal devlet ilkesinin temel niteliğinin devletin toplumdaki dezavantajlı gruplar lehine müdahalede bulunması ve bu gruplara dâhil bireylerin fırsat eşitliğini sağlayacak şekilde önlemlerin alınması olduğu, devletin engelli bireylerin haklarına ilişkin yükümlülüklerinin sosyal bir hukuk devleti olmasıyla bağlantılı olduğu ve engelli hakları alanında idarenin işlemlerinin ve mevcut uygulamalarının hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleri ile hak arama hürriyeti doğrultusunda yasal düzenlemelerle uyumlu olması gerektiği belirtilmiştir (KDK, B. No: 2023/5218, 12/4/2023, para. 16-17).

25. Makul düzenleme ile hedeflenen, engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit

şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamaktır. Makul düzenleme, engellilik bağlamında ayrımcılık yapmama yükümlülüğünün derhal uygulanmasını sağlayan temel bir unsurdur. İleriye dönük bir yükümlülük olarak makul düzenleme, engelli bir kimsenin erişilebilir olmayan durumlara veya ortamlara erişim istediği veya kendi haklarından istifade etmek istediği andan itibaren gerçekleştirilmelidir. Makul düzenlemenin, yalnızca düzenleme yapılmasını isteyen engelli bireyin yararına olabileceği gibi bazı durumlarda kolektif hale gelebileceği ve kamu yararı sağlayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır (Engelli Hakları Komitesi, Ayrımcılık Yapmama ve Eşitlik Hakkında Genel Yorum No:6 (2018) para. 24/b). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre de AİHS'nin 14'üncü maddesi makul düzenlemenin ışığında okunmalıdır. Mahkemeye göre bu tarz düzenlemeler meşrulaştırılmayan ve dolayısıyla ayrımcılığa yol açan olgusal eşitsizliklerin giderilmesine yardımcı olmaktadır (AİHM, *Çam/Türkiye*, B. No: 51500/08, 23/2/2016, para. 65; AİHM, *Şanlısoy/Türkiye*, B. No: 77023/12, 8/11/2016, para. 60).

26. Somut olayda başvuranın engelli ek puanının nesnel koşullara bağlanarak kime nasıl verileceğinin açıkça belirlenmesi ve YKS Kılavuzu'na eklenmesine ilişkin talebinin yalnızca başvuranın yararına olmadığı, böyle bir düzenlemenin yapılmasının farklı veya aynı engeli olan diğer bireyler için de faydalı olabileceği ve kamu yararı sağlayabileceği değerlendirilmiştir. Bu nedenle makul düzenleme yönündeki talebin amaca uygun, gerekli ve ölçülü olduğu anlaşılmıştır.

27. Tüm bu tespitler ışığında; 2019-2023 YKS Kılavuzlarında engelli ek puanının verilmesi ile ilgili aynı düzenlemenin yer aldığı, 2019 yılından itibaren engelli ek puanı için başvuruda bulunan başvurana Kurumumuza başvurusunun ardından engelli ek puanının verildiği ancak engelli ek puanı için aranan kriterlerin nesnel koşullara bağlanarak kimlere nasıl verileceğinin Kılavuz'da açıkça belirtilmediği ve 20/7/2023 tarihinde yayımlanan 2023 YKS Sonuçları Belgesi'nde de "sınavın değerlendirmesinin engel türü ve derecesi dikkate alınarak yapıldığı ve engelli ek puanının YKS puanlarına yansıtıldığı" belirtilmesine rağmen başvurana ne kadar puanın verildiği ve bu puanın başvuranın sıralamasını ne şekilde etkilediğinin belirtilmediği; başvuranın ek olarak engelli ek puanının verileceği durumların nesnel kriterlere bağlanması suretiyle Muhatap Kurumdan makul düzenleme talebinde bulunduğu, bu talebin soyut gerekçelerle Kılavuz'da yer alan maddenin tekrar edilmesi suretiyle reddedildiği ve başvuranın dezavantajlı konuma düşürüldüğü, YKS Kılavuzu'nda her ne kadar sağlık kurulu raporlarında belirtilen engel türü ve derecelerinin inceleneceği belirtilmiş olsa da bu incelemenin hangi usul ve esaslara göre yapılacağını belirtilmediği ve bu bilgilerin 2023 YKS Sonuçları Belgesi'nde de yer almadığı, makul düzenleme talebinin İdarenin üzerinde herhangi bir mali yük oluşturmadığı ve sosyal devlet ilkesi gereğince hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerinin sağlanması ile İdare tarafından gerçekleştirilecek makul düzenlemenin kamunun yararına olacağını anlaşılması nedeniyle talebin amaca uygun, gerekli ve ölçülü olduğu anlaşılmıştır.

28. Yapılan inceleme neticesinde; başvuranın engelli ek puanının verileceği durumların nesnel kriterlere bağlanması talebine ilişkin makul düzenleme yapma ilkesine aykırı hareket edilmesi nedeniyle engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği kanaatine varılmıştır.

29. Başvuru konusu olay bakımından başvuranın 2019 yılından 2023 yılına kadar engelli ek puanı başvurusunda bulunmasına rağmen Kurumumuza başvurusunun ardından kendisine engelli ek puanının 2023 yılında verilmesi, bu süre içerisinde Kılavuz'da yer alan başvuru konusu düzenlemenin değiştirilmemesi, ihlalin etki ve sonuçlarının ağırlığı ile muhatabın hukuki konumu göz önünde bulundurularak ihlal konusu eylemle ilgili muhataba 20.000 TL idari para cezasının uygulanmasına karar verilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILDIĞINA,

B. Muhatap hakkında 20.000 TL İDARİ PARA CEZASI UYGULANMASINA,

C. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

Ç. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

8/2/2024 tarihinde Muhammet Ecevit CARTİ'nin karşı oyuyla OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan
(Görevli)

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Ünal SADE
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi

Ek: 2024/116 S. K. Kurul Kararı Muhammet Ecevit CARTİ Karşı Oyu (3 Sayfa)

06.05.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : S.K.
Karar Numarası : 2024/116

Bilindiği üzere, Türkiye'nin taraf olduğu BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS), 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un dayandığı temel ilkelerden biri olan "makul düzenleme" kavramı, 6701 sayılı Kanunun "Tanımlar" başlıklı 2/1-(i) bendinde "Engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, mali imkânlar nispetinde, ölçülü, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri ifade eder." şeklinde tanımlanmış olup, mezkûr kavram BM EHİS ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'da da aynı içerikle tanımlanmıştır.

BM EHİS'in denetim organı olan Engelli Hakları Komitesi, 2 No.lu Genel Yorumunda erişilebilirlik kavramıyla ilgili olarak şu açıklamayı yapmaktadır: "Erişilebilirlik gruplarla ilgilidir, **öte yandan makul imkan (makul düzenleme) bireylerle ilgilidir.** Bu, erişilebilirlik sağlama görevinin ex ante (tahmin edilen) bir görev olduğu anlamına gelmektedir."

Makul düzenleme yapma yükümlülüğü, işverenler, mal ve hizmet sunanlar ve kamu makamları gibi yükümlülük altında olanlar tarafından engelli bireyler için söz konusu olan engellerin kaldırılması adına gerekli düzenlemelerin hayata geçirilmesi anlamına gelmektedir. **Makul düzenleme hayata geçirilirken ilgili kişilerin bireysel özellikleri ve mevcut durumun koşulları göz önünde tutularak en uygun çözümün hayata geçirilmesi gerekmektedir.** (TIHEK 07/10/2021 tarihli ve 2021/253 sayılı Karar, para.22)

Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı uluslararası hukukun temel bir unsurudur. Bu sayede eşit koşullardaki kişilere; hukuki olarak ve uygulamada eşit davranılması garanti altına alınır. Bununla birlikte, davranışlardaki her ayrımın veya farklılığın ayrımcılık teşkil etmeyeceğinin vurgulanması da önemlidir. Genel uluslararası hukukta kabul edildiği üzere; nesnel ve makul bir gerekçeyle yapılan farklı muameleler, aranan amaç ile kullanılan araçlar arasında orantının olduğu durumlarda ayrımcılık teşkil etmeyecektir. Bununla birlikte eşitlik ilkesi; belirli durumlarda bir devletin ayrımcılığa neden olan veya ayrımcılığın devam etmesine yardımcı olan koşulları azaltmak veya ortadan kaldırmak için pozitif ayrımcılık yapılmasını gerektirebilir. Buradaki amaç, eşit olmayan durumda olan kişilere eşit fırsat ve imkânlar sunulması ve bu sayede onların önlerinde engel teşkil eden koşulların azaltılmasıdır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

(<https://www.tihек.gov.tr/kategori/pages/Ayrimcilikla-Mucadele-ve-Esitlik>)

5378 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık" başlıklı 4/a maddesi; "Doğrudan ve dolaylı ayrımcılık dâhil olmak üzere engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık yasaktır. Eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tedbirler alınır. Engellilerin hak ve özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmasını sağlamaya yönelik alınacak özel tedbirler ayrımcılık olarak değerlendirilemez." hükümlerini amirdir.

Başvuruya ilişkin müzakerede de belirtildiği üzere; "Makul düzenlemenin sağlanması, engelli kişilerin diğerleriyle eşit bir şekilde hizmetlerden faydalanması ve herhangi bir faaliyete katılmasına engel olan durumların ortadan kaldırılması amacıyla örneğin çalışma hayatında, eğitimde, sağlık hizmetlerinde veya ulaşım hizmetlerinde yapılacak uyumlaştırmaları ifade etmektedir. Öte yandan makul düzenlemeye ilişkin diğer ülkelerdeki uygulamalar da göz önünde bulundurulduğunda; yönerge veya talimatnamelerde, test ve değerlendirme için belirlenen usullerde, sınav ve eğitim materyallerinde uygun düzenlemeler ile değişikliklerin yapılması da makul düzenleme yükümlülüğü kapsamında yer almaktadır (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme Konusunda Parlamenterlere Yönelik El Kitabı, 2012, s. 57-59).

BM Engelli Hakları Komitesi'nin "Ayrımcılık Yasağı ve Eşitlik Hakkında" başlıklı Genel Yorum No. 6'da, "... (c) "Makul düzenleme", "pozitif ayrımcılık tedbirleri" dahil olmak üzere "özel tedbirler" ile de karıştırılmamalıdır. Her iki kavram da fiili eşitliği sağlamayı amaçlamakla birlikte, makul düzenleme bir ayrımcılık yasağı yükümlülüğüken, özel tedbirler engelli bireylerin haklarını kullanırken karşılaştıkları tarihsel ve/veya sistematik/sistemik dışlamayı çözmek üzere diğerlerine göre ayrıcalıklı bir muameleye tabi tutulması anlamına gelmektedir. Özel tedbirlere örnek olarak, özel sektörde istihdam edilen engelli kadınların sayısının düşük olması ve yükseköğretimde engelli öğrenci sayısının artırılması için destek programlarının desteklenmesi için alınan geçici tedbirler verilebilir. Benzer şekilde, makul düzenleme, bağımsız yaşayabilme ve topluma dahil olma veya hak ehliyetini destekleme hakkı altında kişisel asistanlar gibi desteklerle karıştırılmamalıdır;

E. Özel Tedbirler Hakkında Madde 5 (4)

28. Ayrımcılık olarak görülmemesi gereken özel tedbirler, engelli bireyler için fiili eşitliği hızlandırmayı veya ona ulaşmayı amaçlayan pozitif ya da müspet önlemlerdir. Bu tür önlemler, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin 4. Maddesi veya Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 1. Maddesinin 4. fıkrası gibi diğer uluslararası insan hakları sözleşmelerinde belirtilmekte ve **az temsil edilen veya marjinalleştirilmiş bir grup lehine belirli avantajları benimsemeyi veya**

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihек.gov.tr/>

korumayı zorunlu kılmaktadır. Bazı durumlarda, belirli bir sakatlık ya da toplumun yapısal engelleri de dahil olmak üzere, bağlam ve koşullara bağlı olarak kalıcı özel tedbirler gerekli olsa da genellikle geçici niteliktedirler. Özel tedbirlere örnek olarak sosyal yardım ve destek programları, kaynakların tahsisi ve/veya yeniden tahsisi, hedeflenen işe alım, işe alma ve terfi, kota sistemleri, geliştirme ve güçlendirme tedbirleri ile geçici bakım ve teknolojik yardımlar verilebilir.” açıklamaları yer almaktadır.

Bu bilgiler doğrultusunda; ÖSYM tarafından gerçekleştirilen sınavlarda, sınava giren her bir engelli bireyin engellilik türü ve derecesi göz önünde bulundurularak uygulanan ilave sınav süresi, müstakil oda, yardımcı araçlar ya da refakatçi kullanımı gibi bireysel çözümler makul düzenleme yükümlülüğü kapsamında değerlendirilebilecek iken **ek puan uygulamasının ise bu kapsamda yer almadığı ve engelli bireylerin diğerlerine göre ayrıcalıklı bir muameleye tabi tutulması olarak değerlendirilebilecek özel tedbir niteliği taşıdığı** düşünülmektedir.

Ayrıca engelli bireylere yönelik ek puan uygulaması için genel kriterler belirlenebileceği ancak engellilik olgusunun bireyler bazında oldukça fazla değişiklik göstermesi ve bireylerde farklı yansımaları olması sebepleriyle bu yöntemin her zaman engelliler lehine sonuçlar doğurup doğurmayacağı konusunda tereddüt bulunduğu, ÖSYM tarafından uygulanan “Kurul değerlendirmesi” yönteminin idarenin takdir yetkisi içinde kaldığı ve engelliler lehine standart kriterler uygulamasından daha olumsuz sonuçlar doğuracağı düşüncesinin mutlak olmadığı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte; değerlendirmede “şeffaflık” ilkesi gereği, ek puan uygulaması için başvuran engellilerin bu talepleri hakkında red kararı verilmesi halinde bu durumun gerekçelendirilmesi ve ilgiliye red nedenlerinin açıkça bildirilmesi gerektiği de izahtan varestedir.

Başvuruya konu olayın “makul düzenlemenin yapılmaması” bağlamında bir ayrımcılık değil “eğitim hakkının kullanılmasına ilişkin olarak pozitif ayrımcılık kapsamında Devlet tarafından uygulanan bir özel tedbir” olduğu ve idarenin takdir yetkisi içinde kaldığı kanaatiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>